

AGENȚIA NAȚIONALĂ DE PREVENIRE ȘI
COMBĂTERE A VIOLENȚEI ÎMPOTRIVA
FEMEILOR ȘI VIOLENȚEI ÎN FAMILIE

MINISTERUL MUNCII
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AL REPUBLICII MOLDOVA

MINISTERUL EDUCĂȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

unicef
pentru fiecare copil

Maestral.

Evaluarea națională a programelor de educație parentală din Republica Moldova din perspectiva transformatoare de gen

Sumar

Evaluarea națională a programelor de educație parentală din Republica Moldova din perspectiva transformatoare de gen

Sumar

Acest studiu a fost realizat de Maestral International, în cadrul Programului comun UNICEF-UNFPA „Rupe cercul violenței împotriva copiilor și femeilor”, finanțat de Guvernul Marii Britanii, sub egida Agenției Naționale pentru Prevenirea Violenței împotriva Femeilor și a Violenței Domestice, în colaborare cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Ministerul Educației și Cercetării. Au evaluat sau au oferit contribuții: Flore Rossi, Margherita Maglietti, Valentina Bordian și Cristina Gaberi la UNICEF; Olga Chișcă și Marie Toulemonde la UNFPA; Ruti Levtove la Prevention Collaborative.

Mulțumiri

Acest studiu a fost realizat de Maestral International, în cadrul Programului comun UNICEF-UNFPA „Rupe cercul violenței împotriva copiilor și femeilor”, finanțat de Guvernul Marii Britanii, sub egida Agenției Naționale pentru Prevenirea Violenței împotriva Femeilor și a Violenței Domestice, în colaborare cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Ministerul Educației și Cercetării (2025).

Au evaluat sau au oferit contribuții: Flore Rossi, Margherita Maglietti, Valentina Bordian și Cristina Gaberi la UNICEF; Olga Chișcă și Marie Toulemonde la UNFPA; Ruti Levtoy la Prevention Collaborative.

Cuprins

1. Scopul și aria de aplicare a evaluării	4
2. Metodologie	4
3. Teoria schimbării propusă și cadrul de monitorizare, evaluare și învățare (MEÎ)	5
4. Principalele constatări	7
4.1 Peisajul și sustenabilitatea programelor de educație parentală	7
4.2 Conținut și practici transformatoare din perspectiva de gen	7
4.3 Prevenirea violenței, protecția și mecanismele de referire	7
4.4 Capacitatea resurselor umane și asigurarea calității	8
4.5 Monitorizare, Evaluare și Învățare (MEÎ)	8
5. Concluzii	8
6. Recomandări cheie	9
6.1 Recomandări pentru îmbunătățirea proiectării, implementării, monitorizării și evaluării programelor de educație parentală și destinate îngrijitorilor	9
6.1.1 Consolidarea proiectării programelor	9
6.1.2 Îmbunătățirea implementării programelor	10
6.1.3 Consolidarea monitorizării, evaluării și învățării (MEÎ)	10
6.1.4 Măsuri la nivel de sistem și de sustenabilitate	10
6.2 Cerințe minime recomandate pentru implementarea programelor de educație parentală transformatoare din perspectiva de gen	11
6.3 Recomandări pentru mesajele de sprijin în schimbarea socială și comportamentală (SSC)	11
6.4 Recomandări pentru elaborarea Procedurilor Operaționale Standard (POS)	12
6.5 Recomandări pentru elaborarea unui set de instrumente pentru programe de educație parentală transformatoare din perspectiva de gen	12

1. Scopul și aria de aplicare a evaluării

Revizuirea națională a programelor de educație parentală din Republica Moldova a examinat peisajul, calitatea și eficiența programelor destinate părinților și îngrijitorilor, dintr-o perspectivă transformatoare din punct de vedere al egalității de gen, cu accent pe contribuția acestora la prevenirea violenței împotriva copiilor (VIC) și a violenței împotriva femeilor (VIF), promovarea egalității de gen și îmbunătățirea bunăstării copiilor și familiilor. Evaluarea a fost realizată în cadrul Programului comun UNFPA-UNICEF „Ruperea ciclului violenței împotriva femeilor și copiilor” și a fost concepută în mod explicit ca un exercițiu de consolidare a sistemului, recunoscând faptul că programele de educație parentală din Republica Moldova sunt, în mare parte, implementate sub forma unor inițiative fragmentate, finanțate de donatori, cu un nivel redus de sustenabilitate și de integrare în sistemele publice.

Evaluarea a avut trei obiective principale:

1. cartografierea și analiza tuturor programelor de educație parentală active implementate în perioada 2023–2025;
2. evaluarea măsurii în care aceste programe sunt aliniate principiilor transformatoare din perspectiva egalității de gen, inclusiv îngrijirea partajată, luarea echitabilă a deciziilor și legăturile explicite dintre violența împotriva copiilor și violența împotriva femeilor;
3. elaborarea unei Teorii a schimbării și a unui Cadru de monitorizare, evaluare și învățare (MEÎ) pentru a ghida asigurarea calității, extinderea programelor și integrarea acestora în sistem pe viitor.

2. Metodologie

Evaluarea a utilizat o abordare cu metode mixte, combinând analiza documentară, cartografierea programelor, colectarea de date cantitative și cercetarea calitativă. Avizul privind aprobarea etică pentru toate componentele

de cercetare a fost acordat de către Consiliul Facultății Psihologie, științe ale Educației, Asistență Socială și Sociologie a Universității de Stat din Republica Moldova. Studiul a respectat în totalitate normele privind protecția, confidențialitatea și principiul „a nu face rău”.

A fost realizată o analiză documentară care a cuprins 74 de documente, inclusiv politici și strategii naționale, documentația existentă a programelor de educație parentală, ghiduri privind abordările transformatoare din perspectiva egalității de gen și resurse de prevenire a violenței. Această analiză a fundamentat atât cadrul conceptual, cât și criteriile analitice aplicate în evaluarea programelor.

A fost realizată o cartografiere națională a programelor de educație parentală, pornind de la ultima cartografiere realizată în anul 2020 și actualizată pentru a include toate inițiativele de educație parentală active în perioada 2023–2025. Acest proces a identificat 21 de organizații care implementează 30 de programe de educație parentală active la nivel național. O atenție deosebită a fost acordată identificării programelor care abordează explicit violența împotriva copiilor (VÎC) și violența împotriva femeilor (VÎF), implică tații și bărbații și integrează elemente transformatoare din perspectiva de gen.

Datele cantitative primare au fost colectate prin intermediul a două chestionare structurate: unul adresat managerilor și directorilor organizațiilor care furnizează programe de educație parentală și altul adresat formatorilor și facilitatorilor. În total, la sondaj au participat 21 de furnizori de programe și 72 de facilitatori. Componenta cantitativă a analizat obiectivele programelor, conținutul acestora, modelele de livrare, grupurile-țintă, capacitatea resurselor umane, nivelul de integrare a dimensiunii de gen și practicile de monitorizare.

Datele calitative au fost colectate prin interviuri cu informatori-cheie și discuții de tip focus grup cu părinți și îngrijitori care au participat la programe de educație parentală, precum și cu reprezentanți ai autorităților publice, organizațiilor societății civile, facilitatori și actori la nivel comunitar. Aceste date au oferit perspective aprofundate asupra percepțiilor privind calitatea programelor și sensibilitatea acestora la dimensiunea de gen, precum și asupra provocărilor de implementare, constrângerilor legate de susținabilitate și mediului favorabil pentru educația parentală transformatoare din perspectiva de gen.

Constatările din toate sursele de date au fost sintetizate și analizate în raport cu Teoria schimbării și Cadrul de monitorizare, evaluare și învățare (MEÎ) cu abordare transformatoare din perspectiva egalității de gen, permițând o comparație sistematică între practicile curente și standardele de calitate dorite, protecție și impactul programelor.

3. Teoria schimbării propusă și cadrul de monitorizare, evaluare și învățare (MEÎ)

Se propune următoarea Teorie a Schimbării (TS), aliniată cu Viziunea Interinsti-tuțională a Inițiativei globale de sprijinire a părinților¹, Cadrul global pentru educație parentală², Instrumentul de evaluare comparativă a programelor de educație parentală³, și orientările oferite în materialele UNICEF Innocenti – Prevention Collaborative privind educația parentală transformatoare din perspectiva egalității de gen⁴, to inform the design, implementation and monitoring of gender-transformative parenting programmes in Moldova. Teoria Schimbării, așa cum este reprezentată în figura de mai sus, articulează rezultatele vizate pentru îngrijitori și copii, resursele programului și componentele de consolidare a sistemelor necesare pentru atingerea acestora, precum și căile prin care se așteaptă să apară schimbarea. Raportul oferă un cadru MEÎ care descrie rezultatele și indicatorii, direct aliniați cu TS și concepuți pentru a sprijini atât monitorizarea de rutină a calității implementării, cât și evaluarea rezultatelor pe termen scurt, mediu și lung.

¹ UNICEF, WHO, Parenting for Lifelong Health, et. Al. 2023. Global Initiative to Support Parents Inter-Agency Vision. <https://www.who.int/publications/m/item/global-initiative-to-support-parents>

² UNICEF. (2025). Global Parenting Support Framework. Retrieved from, <https://www.unicef.org/documents/policy-analysis-and-benchmarking-tool-universal-parenting-support>

³ UNICEF. (2025). Policy Analysis and Benchmarking Tool for Universal Parenting Support. Retrieved from: <https://www.unicef.org/documents/global-parenting-support-framework>

⁴ UNICEF Innocenti – Global Office of Research and Foresight, Prevention Collaborative, & Equipundo. (2023). Brief 1. Parenting Programmes to Reduce Violence against Children and Women: Why it is important.; UNICEF Innocenti – Global Office of Research and Foresight, Prevention Collaborative, & Equipundo. (2023). Brief 2. Parenting Programmes to Reduce Violence against Children and Women: What gender-transformative programmes look like.; UNICEF Innocenti – Global Office of Research and Foresight, Prevention Collaborative, & Equipundo. (2023). Brief 3. Parenting programmes to reduce violence against children and women: How to adapt programmes to address both types of violence.; UNICEF Innocenti – Global Office of Research and Foresight, Prevention Collaborative, & Equipundo. (2023). Brief 4. Parenting programmes to reduce violence against children and women: How to measure change. Retrieved from: <https://www.unicef.org/innocenti/reports/parenting-programmes-reduce-violence-against-children-and-women>

Componente de consolidare a sistemelor

- Legislație și politici
- Conducere și coordonare
- Forță de muncă
- Finanțare
- Platforme de livrare
- Participare

Programe parentale transformative din perspectiva de gen

Caracteristici cheie:

- Bazate pe egalitatea de gen și drepturile de gen
- Implică atât bărbații, cât și femeile
- Construiește relații cheie și abilități parentale
- Susține sănătatea mintală și reducerea stresului
- Facilitează căutarea de ajutor
- Abordează siguranța și atenuează riscurile
- Adaptate la contextele locale

Rezultatele programului parental

- Îngrijitorii au cunoștințe și abilități sporite în parentingul pozitiv transformator din punct de vedere al genului, disciplina non-violentă și abilități de gestionare pozitivă a stresului, prin participarea constantă și activă la program.
- Îngrijitorii de sex masculin participă la programe de parenting pozitiv, demonstrând comportamente parentale pozitive sporite.

Rezultate pentru părinți și îngrijitori

Îngrijitorii practică comportamente parentale mai pozitive și hrănitoare, transformatoare din punct de vedere al genului, reduc tratamentul dur față de copii, demonstrează o autoeficacitate parentală sporită și reduc stresul. Aceștia sunt conștienți de sprijinul și serviciile formale și interne și accesează acestea, inclusiv servicii legate de violența de gen.

Rezultate la copii și adolescenți

Copiii experimentează și sunt martori la mai puțină violență acasă, au o comunicare îmbunătățită între copil și îngrijitor, practică o autoreglare îmbunătățită, se bucură de un mediu sigur și protector acasă și demonstrează norme egale de gen.

Impact

- Copii și adolescenții din Republica Moldova sunt protejați de violență și mediile dăunătoare, își dezvoltă competențele socio-emoționale și de relaționare cu semenii și să crească în contexte echitabile din punct de vedere al genului, inclusive și pline de siguranță.
- Familiile din Republica Moldova mențin relații strânse și nonviolente, de comunicare asertivă, promovând încrederea și respectul reciproc.

Înțelegerea contextului fundamentează modul cum sunt proiectate și implementate programele de educație parentală, incluzând aspectul economic și de mediu, precum și normele sociale de gen

4. Principalele constatări

4.1 Peisajul și sustenabilitatea programelor de educație parentală

Sprijinul prin programe de educație pentru părinții în Republica Moldova este fragil și în continuă scădere ca amploare. În timp ce în 2020 erau active 52 de programe de educație parentală, doar 30 au rămas în funcțiune în perioada 2023–2025. În ultimii trei ani, 40 de programe au fost întrerupte, iar 18 programe noi au fost lansate. Organizațiile societății civile continuă să fie principalii furnizori de servicii, reprezentând 19 dintre cele 21 de organizații active, în timp ce implicarea sectorului public rămâne minimă. Această dependență puternică de programe finanțate prin proiecte și donatori prezintă riscuri semnificative pentru sustenabilitate, continuitate și acoperire națională echitabilă.

Majoritatea programelor funcționează ca intervenții pe termen scurt sau ca demersuri unice, cu proces de monitorizare limitat, cu insuficiente sesiuni suplimentare de consolidare sau continuitate prin trimitere/referire pentru familiile care experimentează niveluri ridicate de stres, violență sau vulnerabilitate. Doar un număr redus de programe oferă acces la sprijin psihosocial, consiliere sau suport structurat între egali, ceea ce limitează capacitatea lor de a genera schimbări durabile, în special pentru familiile afectate de traumă, deplasare sau adversități cronice.

4.2 Conținut și practici transformatoare din perspectiva egalității de gen

Evaluarea a constatat că majoritatea programelor de educație parentală sunt sensibile la gen, mai degrabă decât transformatoare din perspectiva egalității de gen. Ele recunosc diferențele de gen, dar rareori contestă normele, rolurile și relațiile de putere subiacente care mențin îngrijirea inegală și violența. Deși multe programe promovează practici parentale pozitive și îmbunătățirea relațiilor părinte copil, doar o mică parte abordează în mod explicit egalitatea de gen, dinamica puterii în cadrul gospodăriilor, masculinătățile sau îngrijirea împărțită. Implicarea taților și a îngrijitorilor de sex masculin începe să apară, dar rămâne inconsistentă și slab instituționalizată. Măsurarea rezultatelor transformatoare din perspectiva egalității de gen este deosebit de limitată, neexistând indicatori naționali standard pentru a monitoriza schimbările în atitudinile de gen, exercitarea în comun a rolului parental sau luarea deciziilor în mod partajat.

4.3 Prevenirea violenței, protecția și mecanismele de referire

Au fost identificate lacune critice în ceea ce privește protecția și răspunsul la violență. Deși 26 dintre cele 30 de programe includ unele componente privind prevenirea violenței împotriva copiilor, doar un număr redus abordează violența bazată pe gen (VBG) sau violența împotriva femeilor, iar foarte puține oferă participanților informații clare despre unde și cum pot solicita ajutor. Căile formale de referire către servicii specializate sunt, în mare parte, absente: doar șapte programe dispun de mecanisme structurate de referire, iar nivelul de familiarizare al facilitatorilor cu privire la responsabilitățile specialiștilor în procesul de referire este inconsistent.

Această lipsă de pregătire în domeniul protecției subminează în mod semnificativ potențialul de prevenire și de protecție al programelor de educație parentală și creează riscuri pentru participanții care dezvăluie situații de violență fără a avea acces la sprijin adecvat. Constatările evidențiază absența unor standarde obligatorii privind identificarea riscurilor, răspunsul sigur, documentarea și monitorizarea referirilor în cadrul programelor.

4.4 Capacitatea resurselor umane și asigurarea calității

Formarea, competențele și supervizarea facilitatorilor variază considerabil între programe. Mai puțin de o treime dintre facilitatori au beneficiat de instruire în domeniul protecției copilului sau al prevenirii violenței, iar și mai puțini au fost instruiți privind violența bazată pe gen sau violența împotriva femeilor. Nu există mecanisme sistematice pentru formarea și evaluarea competențelor facilitatorilor, observarea/monitorizarea practicilor de prestare a serviciilor acestora sau furnizarea unei supervizări structurate și a unui feedback cu rol de mentorare. În plus, mecanismul existent al Guvernului pentru acreditarea și evaluarea programelor nu este adaptat programelor de educație parentală; ca urmare, programele actuale de educație parentală nu sunt acreditate la nivel național de o autoritate competentă.

Sistemele de asigurare a calității sunt slabe, cu utilizarea limitată a monitorizării fidelității implementării, a supervizării reflexive sau a managementului performanței orientat spre învățare. Aceasta subminează atât eficacitatea programelor, cât și capacitatea de a livra în condiții de siguranță și eficiență conținut transformator din perspectiva egalității de gen.

4.5 Monitorizare, Evaluare și Învățare (MEÎ)

Practicile actuale de MEÎ sunt fragmentate și insuficiente. Colectarea datelor se concentrează în principal pe participare și rezultate imediate, cu o atenție limitată acordată calității implementării, protecției, schimbării transformatoare din perspectiva egalității de gen sau consecințelor neintenționate. Deși multe programe se aliniază în linii generale logicii rezultatelor propuse în Cadrul MEÎ, lipsa unor instrumente, indicatori și definiții standardizate ale datelor împiedică agregarea și compararea datelor, iar în consecință calitatea programelor la nivel național.

5. Concluzii

Evaluarea concluzionează că programele de educație parentală din Republica Moldova reprezintă o oportunitate promițătoare, dar insuficient valorificată, pentru promovarea bunăstării copilului, prevenirea violenței și integrarea firească a componentelor transformatoare din perspectiva egalității de gen. Sectorul demonstrează un angajament solid și capacitate de inovare, în special la nivelul societății civile, însă rămâne fragmentat, dependent de finanțarea donatorilor și

neuniform aliniat principiilor transformatoare din perspectiva egalității de gen și prevenirii violenței. Lacunele persistente în ceea ce privește sustenabilitatea, acreditarea, capacitatea resurselor umane, echilibrul de gen, mecanismele de protecție, integrarea sănătății mintale și monitorizarea și evaluarea limitează atât calitatea, cât și extinderea programelor. Abordarea acestor provocări necesită depășirea intervențiilor izolate și orientarea către un sistem național coerent de sprijin pentru educația parentală, integrat în serviciile publice și ghidat de standarde clare, mecanisme de responsabilizare și finanțare pe termen lung.

6. Recomandări cheie

Recomandările prezentate în acest raport oferă un cadru cuprinzător pentru consolidarea programelor de educație parentală destinate părinților și îngrijitorilor din Republica Moldova, dintr-o perspectivă transformatoare a egalității de gen. Acestea includ recomandări pentru îmbunătățirea proiectării, implementării, monitorizării și evaluării programelor de educație parentală transformatoare din perspectiva egalității de gen, precum și cerințe minime privind calitatea programelor și mecanismele de protecție. Raportul prezintă, de asemenea, orientări privind mesajele de schimbare socială și comportamentală, elaborarea unor proceduri operaționale standard pentru a asigura o implementare coerentă și responsabilă, precum și dezvoltarea unui set practic de instrumente pentru sprijinirea integrării abordărilor transformatoare din perspectiva egalității de gen în programele existente de educație parentală. Împreună, aceste recomandări urmăresc să sprijine

tranziția Republicii Moldova de la intervenții fragmentate, bazate pe proiecte, către un sistem coerent, de înaltă calitate și sustenabil de sprijin pentru educația parentală, care promovează egalitatea de gen, previne violența și îmbunătățește rezultatele pentru copii și familii.

6.1 Recomandări pentru îmbunătățirea proiectării, implementării, monitorizării și evaluării programelor de educație parentală și destinate îngrijitorilor

6.1.1 Consolidarea proiectării programelor

Raportul recomandă instituirea unui standard național minim pentru programele de educație parentală transformatoare din perspectiva egalității de gen, care să definească în mod clar principiile și conținutul de bază adaptate contextului Republicii Moldova. Toate programele ar trebui să abordeze în mod explicit coparentalitatea și luarea deciziilor în comun, să promoveze masculinități pozitive prin promovarea modelelor masculine, să consolideze competențele de soluționare nonviolentă a conflictelor și să întărească respectul pentru drepturile femeilor și copiilor, evidențiind în mod clar legătura dintre violența împotriva copiilor și violența împotriva femeilor. Proiectarea programelor trebuie să includă componente solide de protecție, care să acopere recunoașterea semnelor de violență, răspunsuri sigure la dezvăluiri și căi clare de referire către servicii specializate, și să depășească abordarea limitată la pedeapsa corporală, incluzând violența emoțională, controlul coercitiv, neglijarea și riscurile din mediul online. Conținutul trebuie să reflecte realitățile familiale din Republica Moldova, inclusiv sărăcia, migrația, absența părinților și stresul cronic, și să pună accent pe dezvoltarea unor competențe practice precum reglarea emoțională, gestionarea stresului, soluționarea problemelor în familie și înțelegerea dezvoltării adolescenților. Programele ar trebui, de asemenea, să ofere niveluri diferite de intensitate – universal, țintit și intensiv – cu criterii clare pentru escaladare și asigurarea continuității prin sesiuni de urmărire, sesiuni de consolidare sau sprijin între egali.

6.1.2 Îmbunătățirea implementării programelor

O implementare eficientă necesită o profesionalizare mai puternică a facilitatorilor, printr-un parcurs de formare național bazat pe valori, axat pe practicile transformatoare din perspectiva egalității de gen, comunicarea informată de traume, facilitarea incluzivă, prevenirea violenței și practica re-

flexivă. Formarea trebuie să fie bazată pe competențe, utilizând observarea și evaluarea practică, și nu doar prezența la cursuri. Programele ar trebui să utilizeze un limbaj transformator din perspectiva egalității de gen și inclusiv, care recunoaște diversitatea aranjamentelor de îngrijire. Consolidarea implicării îngrijitorilor de sex masculin este o prioritate și trebuie sprijinită prin strategii precum programarea flexibilă, spații prietenoase pentru bărbați, formate pentru cupluri și puncte de acces care reflectă experiențele trăite de bărbați. Raportul subliniază, de asemenea, importanța recrutării și susținerii co-facilitatorilor bărbați și a construirii de parteneriate cu Cluburile Taților, angajatori, cluburi sportive, organizații comunitare și lideri religioși. Protecția este obligatorie: toate programele trebuie să aibă protocoale clare pentru gestionarea riscurilor, personal instruit, căi de referire actualizate și o coordonare solidă cu serviciile de protecție a copilului și servicii specializate pentru victimele violenței bazate pe gen (VBG), sprijinite de supervizare regulată și de asigurarea calității orientată spre învățare.

6.1.3 Consolidarea monitorizării, evaluării și învățării (MEÎ)

Pentru a consolida consistența și procesul de învățare, raportul recomandă stabilirea unui pachet minim de MEÎ pentru toate programele de educație parentală. Acest pachet ar trebui să includă un set concis de indicatori comuni, care să vizeze, calitatea, schimbarea transformatoare din perspectiva egalității de gen, protecția, referirile și experiența participanților. Instrumentele și definițiile standardizate ale datelor trebuie aplicate în toate programele, cu dezagregare de bază după sexul și vârsta îngrijitorilor, intensitatea programului și localizare, acolo unde este cazul.

Sistemele de monitorizare trebuie să prioritizeze consultările și buclele de învățare, susținute de revizuri periodice ale datelor la nivel de program și de sinteze naționale periodice. Evaluările ar trebui să se concentreze pe un număr limitat de întrebări strategice, aliniată cu teoria schimbării pentru programele de educație parentală transformatoare din perspectiva egalității de gen în Moldova – de exemplu, ce determină implicarea bărbaților și care niveluri de intensitate a programului reduc disciplina violentă –, folosind metode mixte și asigurând protecții etice solide. Sustenabilitatea și integrarea în sistem, inclusiv finanțarea, stabilitatea resurselor umane și rețelele de referire, trebuie considerate dimensiuni centrale ale evaluării. Aceste principii pot fi aplicate și pentru evaluarea mecanismului existent de colaborare intersectorială în domeniul programelor de educație parentală, operant în structurile de educație, sănătate și servicii sociale.

6.1.4 Sustenabilitatea la nivel de sistem

Mentținerea sprijinului pentru educația parentală transformatoare din perspectiva egalității de gen la scară largă necesită un angajament și un leadership puternic din partea Guvernului. Raportul recomandă elaborarea unui plan național de sprijin pentru educația parentală, care să clarifice rolurile între ministere, să integreze sprijinul pentru educația parentală în sistemele de sănătate, educație și protecție socială și să definească căi clare pentru contractarea organizațiilor societății civile. Sunt necesare modele de livrare cost-eficiente și linii bugetare dedicate, inclusiv finanțare pentru supervizare și MEÎ, nu doar pentru furnizarea serviciilor. Pentru a sprijini sustenabilitatea, menținând totodată incluziunea, raportul propune căi de acreditare etapizate pentru organizațiile societății civile, cu standarde minime realizabile pentru furnizorii mai mici și certificări avansate pentru modele validate. Aceste măsuri urmăresc să integreze programele de educație parentală transformatoare în cadrul sistemului de servicii sociale din Moldova într-un mod care să asigure calitate, echitate și impact pe termen lung.

6.2 Cerințe minime recomandate pentru implementarea programelor de educație parentală transformatoare din perspectiva egalității de gen

Raportul definește un set clar de cerințe minime pentru ca programele de educație parentală și destinate îngrijitorilor din Moldova să poată fi considerate transformatoare din perspectiva egalității de gen. Toate programele trebuie să aibă un scop explicit transformator din perspectiva egalității de gen, care să abordeze activ normele de gen inegale, dezechilibrele de putere și practicile dăunătoare și să integreze pe deplin prevenirea violenței, cu legături clare între violența împotriva copiilor și violența împotriva femeilor. Programele ar trebui să utilizeze curriculumuri structurate, bazate pe dovezi și elaborate în mod participativ, care să acopere educația parentală pozitivă, disciplina nonviolentă, reglarea emoțională, gestionarea stresului, coparentalitatea, împărțirea responsabilităților de îngrijire, comunicarea și socializarea pozitivă din perspectiva genului, reflectând totodată realitățile specifice Moldovei, cum ar fi sărăcia, migrația, traumele și schimbările în rolurile familiale. Standardele minime se aplică, de asemenea, pentru calitatea resurselor umane, protecție, supervizare, implicarea îngrijitorilor de sex masculin, accesibilitatea pentru familii diverse, continuitatea sprijinului și monitorizare, evaluare și învățare de bază, folosind indicatori comuni, legați de sistemele publice.

6.3 Recomandări pentru mesajele de sprijin în schimbarea socială și comportamentală (SSC)

Mesajele de sprijin în cadrul SSC pentru educația parentală transformatoare din perspectiva egalității de gen trebuie să fie împuternicitoare, respectuoase și ancorate în experiențele cotidiene ale familiilor. Aceste mesaje trebuie să depășească simpla transmitere de informații, încurajând reflecția, dialogul și schimbarea pozitivă a comportamentului în ceea ce privește îngrijirea împărțită, egalitatea de gen și prevenirea violenței. Recomandările subliniază abordarea pozitivă și plină de speranță, care valorifică punctele forte ale părinților, întărește ideea că abilitățile parentale pot fi învățate și prezintă solicitarea de sprijin ca un semn de putere. Atenție specială trebuie acordată schimbării normelor legate de rolul tatălui, prezentând bărbații ca îngrijitori grijulii și implicați emoțional. Mesajele trebuie să lege educația parentală și prevenirea violenței de acțiuni simple și practice, să fie incluzive pentru diverse structuri familiale,

să ofere sprijin părinților copiilor cu dizabilități, să abordeze stresul și bunăstarea părinților și să fie consolidate prin mecanisme de feedback care permit adaptarea mesajelor în funcție de ceea ce rezonază cu familiile.

6.4 Recomandări pentru elaborarea Procedurilor Operaționale Standard (POS)

Procedurile operaționale standard recomandate au rolul de a oferi un cadru unificat și practic pentru implementarea programelor de educație parentală transformatoare din perspectiva egalității de gen, în contextul inițiativelor guvernamentale, ale autorităților locale și celor conduse de organizații neguvernamentale. Aceste POS ar trebui să traducă politicile naționale în ghidaje operaționale clare, pas cu pas, care să acopere: proiectarea programelor, selecția și formarea resurselor umane, supervizarea, protecția, căile de referire și asigurarea calității. Procedurile trebuie să definească, de asemenea, cerințe comune pentru MEÎ, să consolideze coordonarea între sectoarele de protecție socială, sănătate și educație și să promoveze incluziunea, accesibilitatea și participarea semnificativă a îngrijitorilor și copiilor. Ghidarea clară privind rolurile, responsabilitățile și supravegherea este esențială pentru a susține consistența, responsabilitatea și sustenabilitatea în cadrul sistemelor naționale.

6.5 Recomandări pentru elaborarea unui set de instrumente pentru programe de educație parentală transformatoare din perspectiva egalității de gen

Raportul recomandă dezvoltarea unui set modular de instrumente pentru educația parentală transformatoare, care să poată fi integrat în programele existente fără o re-proiectare completă. Setul de instrumente ar trebui să combine ghidaj conceptual clar privind educația parentală transformatoare cu module practice și adaptabile privind: norme de gen, îngrijirea împărțită, disciplina pozitivă, bunăstarea emoțională, participarea copiilor și prevenirea violenței. Trebuie să includă ghidaj pas cu pas pentru adaptarea programelor, instrumente pentru reflecție și dezvoltarea continuă a competențelor facilitatorilor, protocoale integrate de protecție și referire, instrumente MEÎ armonizate, aliniate cadrului național și materiale SSC gata de utilizare. Pentru a sprijini sustenabilitatea și extinderea, setul de instrumente trebuie să fie accesibil digital, deținut instituțional și integrat în sistemele naționale de acreditare, supervizare și asigurare a calității.

